

coanegra

PREMSA
CORTINA

Número 59. Març 1989

Preu: 100 ptes.

L'AJUNTAMENT INFORMA

ES FARAN LES ANALÍTQUES AL CENTRE SANITARI LOCAL

Després de les oportunes gestions amb l'Insalut s'ha aconseguit una important millora per l'assistència sanitària al poble. A partir del mes d'abril, tots els dimarts i divendres de 8 a 9 del matí es faran extraccions de sang i es recolliran mostres d'orina al Centre Sanitari Local. El mateix dia un treballador de l'Ajuntament portarà a l'Ambulatori del Carme les analítiques practicades, per segurament el proper dia retornar els resultats. A partir d'Abril ja no caldrà anar a Palma, ni haver d'esperar a llargues coes.

TERMINI D'ADMISSIÓ D'INSTÀNCIES PER LES PLACES D'AUXILIAR DE POLICIA MUNICIPAL I AUXILIAR ADMINISTRATIU

El proper dimarts dia 27 d'acaba el termini d'admissió d'instàncies per a cubrir per concurs-oposició les places vacants a la plantilla de personal: auxiliar de policia municipal i auxiliar administratiu. A la Casa de la Vila hi ha les bases i tipus de proves a realitzar.

EL DISSABTE DE PASQUA L'AJUNTAMENT ESTARÀ TANCAT

Es fa a saber que el proper dissabte dia 25 de març les oficines municipals de la Casa de la Vila estaran tancades per descans del personal.

IMPOSTOS I TAXES ATRASSADES

Es recorda als ciutadans que tenen rebuts pendents d'anys anteriors, com són rebuts de fums, de contribucions, taxes, llicències fiscals, etc., encara són a temps de pagar-los —amb el corresponent 20 % de recàrrec— abans de que s'iniciï la via executiva. Per a facilitar el pagament tots els dijous dematí hi haurà a la Casa de la Vila un funcionari de la CAIB que realitzarà els cobraments, els altres dies podeu anar a Carrer Jeroni Amengual, 13 de Palma.

Ajuntament de Santa Maria del Camí

coanegra

**PUBLICACIÓ
DEL'O.C.B.
DE SANTAMARIA
DEL CAMÍ**

DEPÓSIT LEGAL
P.M. 381-1981

EDITA
Obra Cultural Balear
de Santa Maria del Camí

EQUIP DE REDACCIÓ
Bernat Calafat
Pere Josep Calafat
Magdalena Canyelles
Ramón Canyelles
Mateu Morro
Rafel Pizà
Joan Serra
Mateu Vich

COL·LABOREN
Maria Amengual
Andreu Bestard
Gremi d'Artesanies Vàries
de Balears
Xisco Grimalt
Josep Solé

PORTADA
Fotografia de Pere Colom d'una
obra de J.M. Sirvent

**REDACCIÓ,
ADMINISTRACIÓ
I PUBLICITAT**
Batle Bartomeu Simonet, 5
07320 Santa Maria del Camí

IMPRESA A
Informacions Llevant S.A.
Passeig Ferrocarril, 1
Tel. 55 03 28, Manacor

Els articles firmats en aquesta revista sols expressen l'opinió dels seus autors.

EDITORIAL

SEQUERA ALARMANT

Aquest hivern del 88/89 -si és que a aquest temps i clima que estam vivint el podem anomenar així- serà recordat com un dels més secs i estiuecs d'aquest segle. L'hivern és un període en el que toca ploure i fer fred, fins i tot nevar a la Serra, i en canvi, fa un sol primaveral, i en conseqüència els camps estan cruixits de set, els conreus patint i les collites de l'agricultura arribaran als mínims més crítics. Com bé afirmava un periodista illenc sobre aquesta situació anòmala de manca de pluges: «Com Eol -Déu dels vents- rubricà l'epileg d'un hivern maleït», tot referint-se a les ventades d'inicis de març que feren malbé a hivernacles i afectaren ferm a conreus diversos. Repetir que la situació de l'agricultura mallorquina és crítica sembla gairebé ofensiu, ja que és lamentar-se de la crònica d'una mort anunciada d'aquest sector econòmic, que possiblement a l'any 2000 sia de Museu i d'estudi per assenyats investigadors de la CEE. Tot i així, aquest clima actual agreuja encara més una situació de precarietat del camp mallorquí.

La primavera ja arriba i no hem viscut l'hivern, i sembla que ens esperi un estiu ben xafogós. I com deim popularment «no sembla que Sant Pere és decidesqui a amollar els grifons» i assaoni els camps.

A més a més, aquesta sequera incideix en uns embassaments a la serra sota mínims i amb baixades alarmants dels aquífers. Si tot segueix així, s'entrarà en una situació d'alarma per l'abastiment d'aigua potable de la població, podent entrar en criteris de racionalització de l'aigua. Cal ser concient de la importància d'aquesta situació i no malgastar l'aigua, cada gota tudada contribueix a agreujar el problema. En aquest sentit sembla important la decisió de l'Ajuntament de pressupostar la canalització del Pou de Son Torrella de Dalt amb el xarxat públic d'aigües.

Sequera al camp i manca d'aigua. Un hivern estiuec i aixut. Fins i tot podem plantejar la hipòtesi d'un canvi de clima, provocat pel desgastament progressiu de la capa d'oçó -que ens protegeix del sol-, la creixent contaminació de l'atmosfera, l'augment ràpid de zones desertitzant-se, fins i tot la Selva Amazònica -el pulmó del món- s'està desertitzant per l'acció degradant de l'home per aconseguir més riquesa a costa de la destrucció del territori. Sens dubte l'acció tecnològica de l'home sobre la naturalesa l'està canviant, possiblement s'estigui desestabilitzant el que havia funcionat ordenadament durant milenis. Pot ser s'iniciï una nova etapa climatològica sense estacions diferents, uns canvis que poden dur a una situació crítica per la vida sobre aquesta terra. Pentura és una visió de ciència ficció i pessimista, de totes totes, cal una acció de reflexió sobre la situació del planeta i els organismes partinents prevenir el que pot succeir si aquesta sequera segueix així, o que plogui massa, com passa per altres latituds. Retornant al ploure, serà veritat que tornarà a ploure!

QUINA VENTADA!

Segurament no vos direm res de nou si vos contam que els darrers dies del passat més de febrer es caracteritzaren per la ventada que va bufar per tot arreu, tots vos ne degueren donar compte. Si per altres terres la destrossa va ser grossa, a Santa Maria o no degué ser tant fort, o ho tenim tot ben subjecte, ja que la conseqüència més remarcable que va tenir la ponentada va ser la caiguda de la paret de Can Borreó damunt el camí de Coanegra. O sia, que en lloc de destrossar, l'única cosa que va fer va ser avançar la feina als urbanitzadors de Can Borreó. Perquè no vos pensassiu que l'esbucament de les granges fos cosa del vent, no. Més aviat té que veure amb l'especulació immobiliària.

M.V.

Fusteria

Martorell

Taller:
Bartomeu Pasqual

Tenda:
Carrer Llarg, 89

CONSPORT

AUXILIAR CONSTRUCCIÓ

PISCINES - TENNIS - XALETES - SAUNES - COMPLEMENTS

Mateu Juan Matas

DIRECTOR

Barceló i Combis, 10

PALMA DE MALLORCA

Telèfon 46 52 11

El passat dia 6 de març, després d'una llarga i penosa malaltia va morir el nin santamarier Maties Oliver i Ferrer, a l'edat de 9 anys. La mort sempre és trista, però quan es tracta d'una persona jove, parlar de tristesa vol dir quedar-se curts, i ens falten les paraules adequades. Des de les pàgines de «Coanegra» volem manifestar la nostra condolència més sincera als pares d'en Maties, Antoni i Maria, així com a tots els seus familiars i amics que el coneixien i estimaven. Descansi en Pau.

DEMOGRAFIA

NAIXEMENTS

Pere Crespí Ordines (24-02-89)
Francesc Candel Perelló (27-02-89)
Carolina Pallés Álvarez (24-02-89)

MATRIMONIS

Josep Antoni Rodríguez Aguilar i Maria Francisca Comes Pol (25-02-89)
Francesc Ricard Rodríguez Muñoz i Maria Antònia Mayol Hita (26-02-89)

DEFUNCIONS

No n'hi ha cap d'inscrita al registre des de la passada ressenya de dia 18 de febrer.

Font: Registre Civil, 13 de març

CERÀMICA

CAN BERNAT

TELÈFON 62 01 78

C/ BARTOMEU PASQUAL S/N
SANTA MARIA DEL CAMÍ

Exposicions d'Artigues, Earl of Window, i Sirvent

VA D'ART

El pintor Joan Artigues ha exposat durant la darrera setmana de febrer i primera de març al Cercle de Belles Arts (Casal Balaguer) de Palma, en una mostra col·lectiva titulada «interpretacions». A la qual sis pintors mallorquins mostraven la seva darrera producció. Amb aquesta vegada Joan ja ha exposat dotze vegades i ha aconseguit 7 premis a diferents certamens, i en ella presentava la seva darrera creació pictòrica.

Earl of Window és la firma de la darrera exposició al local del carrer llarg de la Caixa. Window un estranger aficant al fora vila santamariet exposà una obra pictòrica de cert regust naif, on aucells imaginàris n'e-

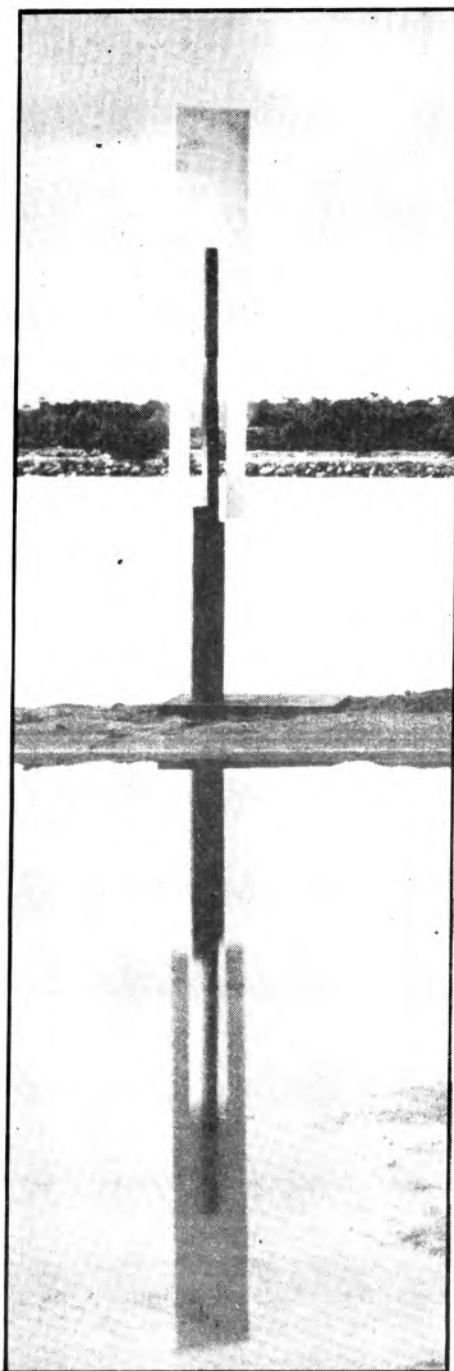
ren els principals protagonistes. Una pintura de colors intensos i cridaners.

L'escultor català afincat al poble Josep Maria Sirvent, que crea escultures mòbils amb ferro, pedra, fusta i altres materials, exposa del 14 al 31 de març al claustre de Sant Antoni de Palma. En motiu de l'exposició s'ha editat un acurat catàleg, prologat per Valentí Puig, on a través d'unes excel·lents fotografies s'ens mostren majestuoses les darreres creacions de Sirvent en contrast amb una cala, o amb el salobrar de Campos. Una creació humana confrontada amb la naturalesa.

B.C.

«Guardant-la gelosament», de Joan Artigues. Tècnica mixta sobre tela.

Escultura de Josep Mª Sirvent (ferro, marbre i fusta)

CAIXA DE PENSIONS

"laCaixa"

fusteria

Bartomeu Canyelles Rubí

**TREBALLS DE FUSTERIA
EN GENERAL**

Bernat de Sta. Eugènia, 86 - Tel. 62 00 80

EL PROBLEMA DE L'AIGUA

A les Illes Balears el creixement continuat de la urbanització i de l'oferta turística, sense cap previsió de les possibilitats de subministrament d'aigua potable (els camps de golf per exemple exigeixen un consum molt important d'aigua) està duent a una situació crítica. En no haver-hi altres recursos que les aigües subterrànies s'ha produït una desequilibrada explotació dels aqüífers (grans bosses subterrànies d'aigua), que als llocs més acostats a la mar s'ha començat a salinitzar. Això fa que cada any la situació sigui més greu, així mentre els recursos disponibles estan en torn del 300 Hm³, la demanda està en uns 265 Hm³/any, acostant-se a un 90 % dels recursos bruts disponibles. L'aprofitament de les aigües subterrànies està, idò, prop del límit possible.

La captació de nous recursos per a satisfer la demanda, sempre creixent, està plantejant el tema de la captació de les aigües superficials. S'està parlant de dur a Ciutat les aigües del torrent de Sóller i de Sa Costera, i de crear nous embassaments a la Serra de Tramuntana (solució que en anys de poca pluviositat és poc efectiva). Aquestes obres, si es duen a terme, significarien la destrucció definitiva de bona part dels millors paisatges (i les millors terres de conreu) de la muntanya mallorquina (Sant Miquel de Campanet, Almadrà a Lloseta, Orient...), i crearien greus problemes en el carregament dels aqüífers de Sa Pobla, Extremera, Alaró, etc.

Es fa necessària una limitació i un ordenament del creixement urbanístic, impeding noves urbanitzacions en sòl rústic, i sobretot la proliferació de camps de golf, ports esportius, turisme rural, etc., que duren a una situació de total manca de recursos. També és important que l'aigua no es malgasti, que es facin campanyes institucionals per a promoure un ús racional d'aquest recurs que, no ho oblidem, és escàs i no il·limitat.

Segons un estudi realitzat pel Servei Hidràulic a la Serra de Tramuntana hi ha les següents unitats hidrogeològiques: S'Extremera, Ses Fonts Ufanes, Almadrà, Sóller, Fonts de la Vila i de na Pere, Na Burguesa, Alaró, i un conjunt de petites unitats de la Serra de Tramuntana (Pollença, Sóller, Deià...)

Aquesta divisió és arbitrària, ja que es tracta més bé d'una hipòtesi que no de fets comprovats. Encara no es coneix bé el sistema hidrogeològic de la Serra.

La unitat coneguda pels tècnics com a «Alaró» és la que aprofitarà el pou municipal de Son Torrella. El problema és que EMAYA, que és com un pop que ho xucla tot, també té a Son Fiol uns pous que treuen l'aigua del mateix aqüífer. Enguany, que ha plogut poc, EMAYA

està explotant al màxim el pou de Son Fiol, la conseqüència és que el nivell del pou municipal de Son Torrella ha passat d'una quarantena de metres l'any passat per aquests mateixos dies, a més de 100 metres de profunditat ara. Mal senyal.

Aquesta bossa d'aigua agafa un tros del terme de Santa Maria (molt petit: un tros de Son Torrella i la zona del camí vell d'Alaró), Alaró, part de Lloseta i de Mancor. És un conjunt d'aqüífers molt poc conegut i mal estudiat.

L'extensió de la unitat és d'uns 50 km² i limita al nord amb el sistema de Ses Ufanes, a l'oest amb el de S'Extremera i al sud amb el del Pla d'Inca-Sa Pobla (els pous de Ca'n Borreó i de Can Pere Peu ja són dins el sistema del Pla d'Inca-Sa Pobla).

El límit amb S'Extremera és impermeable, el límit amb Ses Ufanes és poc conegut i és possible que hi existeixi un cert flux de comunicació, el límit amb el sistema del Pla d'Inca se suposa impermeable, encara que en alguns sectors hi podria haver permeabilitat.

Dins el sistema «Alaró» hi ha diversos aqüífers, que són carregats per l'aigua de pluja i per les comunicacions existents entre ells. El sistema perd aigua per les mines de devora Alaró, que van al torrent de Solleric (uns 3 Hm³/any), per la font d'Alaró uns 0'6 Hm³/any i pel flux existent cap al Pla d'Inca.

El depòsit regulador és una obra necessària i important, però haurem de seguir parlant del problema de l'aigua a Santa Maria i a Mallorca, per veure com pot ésser el futur i com es poden preveure possibles perills de desabastiment.

Mateu Morro i Marcé

GALERIA CA'N BRAHÓ

MARCS
QUADRES
MOTLURES

Quarter V*
Tel. 62 01 26

NIELS NORGAARD

Perruqueria SASTRE

T'ofereix:

- * Afaitat amb massatge especial
- * Talls de cabell de tots els estils
- * Tints, permanents i sobretot tractaments capil·lars

Direcció: Gabriel i Miquel Sastre

DIAGNOSTIC I TRACTAMENT DEL SEU CABELL

Gràcies per la seva visita. C/. Bisbe Perelló, 4

FONER

**MINYÓ
INFANT
ESPORT**

Plaça dels Hostals, 13 i 15

Tel. 62 00 48

SANTA MARIA DEL CAMÍ

**GRAN ASSORTIT DE
ROBA PER A GENT GRAN**

EN POQUES PARAULES

Cursos

· **Curs de Patinatge.** La campiona de patinatge artístic santamariera Adela Marin i Pilar Mates -professora titular- han iniciat un curs de l'11 de març al 15 d'abril. Tots els dissabtes matí al pati del Col·legi Públic tots el al·lots i al·lotes interessats poden acudir si tenen mes de 7 anys a aprendre a patinar.

· **Curs de Ball de Saló.** L'afecció al ball i gran exit de participació del primer curs de ball de saló, han motivat al professor a iniciar un segon grup tots els dimecres de 20.30 a 22 hores. Els rumors són que hi haurà més homes apuntats, el curs començarà el dimecres dia 15.

· **Tall i Confecció.** Na Maria Llabres ha iniciat un curs per aprendre a cosir, amb titulació reconeguda del sistema Martí.

Opera

El santamarier Joan Serra, membre de la Coral Es taller, ha debutat en un paper secundari a una opera al Teatre Principal. Joan que és tenor, va fer un paper de diputat flamenc a l'opera Don Carlo de Verdi. L'obra va estar en cartell els dies 17, 18 i 19 de març.

Fira

A hores de redactar aquestes línies encara no s'havia reunit la Comissió de Cultura i Festes. De tota manera la fira continuarà en una línia semblant als anys anteriors, amb certamens i exposicions varies. Cal resaltar que es vol donar més categoria al Certamen de Pintura, augmentat les dotacions econòmiques dels premis i canviant també l'enfoc general del Certamen.

Per la fira es presentarà el llibre «Tonades Santamarieres» de Gabriel Joan i Josep Capó, serà un recull de lletres i partitures de cançons relacionades amb el poble.

També podria sortir a la llum -la data no s'ha concretada encara- un recull de gloses de Rafel Estarelles.

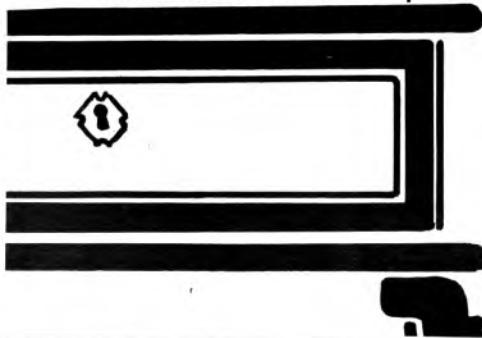
FOTO COMENTADA

FOTO COMENTADA:

Una conducta inusual, aquesta dona de la fotografia replantà aquest arbust, que pels cops de cotxes aparcant estava enterra. Una actitud de respecte a la naturalesa que cal destacar. També aniran alerta els conductors aparcant?

restauració
de mobles d'època

pau mir ribas, tel. 60 30 91

RENAULT

MARTI CANYELLES FERRANDO

SERVEI OFICIAL
C/ Bernat de Sta. Eugènia, 71
Tel. 62 06 74
SANTA MARIA DEL CAMÍ

Instal·lacions - Pressuposts
Reparacions

Instal·lacions BOMBES
SUMERGIDES

LLORENÇ SANS

Reis Catòlics, 59 4.ª - 1.^a
Telèfon 24 68 74
Palma de Mallorca

Carrer Casasnovas, 21
Telèfon 62 06 02
Santa Maria del Camí

FIRA DEL FANG I TROBADA DE LA PREMSA FORANA

SANTAMARIERS A «SES TRES GERMANES»

Va ser un diumenge assolellat i lluminós, molt propi d'aquest estrany hivern que ens ha tocat viure. Els companys marratxiners de la revista «Pòrtula» varen ser els amfitrions d'una nova trobada de l'Associació de la Premsa Forana de Mallorca, que va tenir lloc dia 5 de març al recinte de Ses Tres Germanes, just coincidint amb la inauguració de la V Fira del Fang, organitzada per l'Ajuntament de Marratxí. Entre la Fira, la trobada i el bon temps, el recinte era un autèntic formiguer humà.

La trobada es va iniciar amb un recorregut pel terme municipal de Marratxí, conegut abastament pels santamariers, però vertaderament ignorat per gent de pobles més llunyans, que moltes vegades es demana on està això de Marratxí. La visita va donar a conèixer als assistents la peculiar dispersió d'aquesta Vila en forma de llogarets, barriades i urbanitzacions, a la vegada que varen poder contemplar d'aprop l'activitat més característica del municipi: l'artesanía del fang, mitjançant una visita a l'olleria de Can Vent, de Pòrtol.

De tornada a Ses Tres Germanes es va procedir a la presentació del llibre «Pòrtol, guia d'olleríes», de Biel Massot; i després un representant del gremi d'artesans va explicar als presents, membres de les redaccions de revistes d'arreu de l'illa la curiosa i surrealista problemàtica sorgida a rel dels criteris de l'Administració per a la concessió de la carta de Mestre Artesà.

Després de l'intercanvi d'opinions sobre la problemàtica artesana, arribà l'hora del dinar i de l'esplai. Una di-

gestió als compassos de Música Nostra i dels Xeremiers de Sa Calatrava va ser un excel·lent preàmbul per a l'Assemblea de l'Associació de Premsa Forana que va tenir lloc l'horabaixa, amb les orelles més satisfetes que la panxa. Entre els acords que varem prendre vos podem destacar la publicació d'una editoria conjunta sobre la problemàtica de Cabrera i la seva declaració de Parc Nacional. La podeu llegir a la darrera pàgina d'aquest número de «Coanegra».

Amb tot això, els membres d'aquesta revista que acudiríem a la Trobada no varem ésser els únics santamariers que passàrem el diumenge per Ses Tres Germanes, ni de molt. A més a més d'un nombrós públic del nostre poble que va visitar la Fira del Fang, cal destacar que hi va haver una molt digna representació santamariera entre els artesans que hi exposaven la seva obra. D'un total de trenta-dos exposants, quatre varen correspondre a la nostra Vila: Ceràmica Can Bernat, Miquel Canyelles, Ramon Canyelles, i Vicenç Ferrer Vicedo. Quatre maneres distintes de concebir la ceràmica.

Una darrera nota santamariera a la Fira: els premis atorgats als millors stands estan dedicats a la memòria del ceramista santamariè Benet Mas. El primer premi d'enguany va correspondre a na Carme Hermoso, actualment resident a Algaida, però que va viure alguns anys a Santa Maria. Va ser precisament aquí que començà la seva producció d'ocarines i gorrións.

Mateu Vich

**VIVERS
SANTA
MARIA**
SAT 7117

Centre de reconeixement
mèdic psicològic
per a permisos de conduir
i llicències d'armes

DIMARTS I DIVENDRES DE 20 A 21 HORES

Recordi que ha de dur: - D.N.I.

- 1 fotografia

- lents correctores, si n'usa

Plaça Caidos, 3

Tel. 62 04 15

Sa Perxa

tota casta d' embotits,
formatges i patés
pollastres a l' ast

Tel. 62 11 17

SOBRE L'ARTESANIA

A la passada trobada de l'Associació de la Premsa Forana vàrem tenir ocasió de conèixer d'aprop la problemàtica del gremi d'artesans envers la concessió de la Carta de Mestre Artesà per part del Govern Balear. A instàncies de la revista Pòrtula, i tenint en compte que l'artesanía és una activitat amb una certa incidència a l'economia santamariera, publicam el següent escrit del Gremi d'Artesanies Vàries, de PIMEN.

EL GREMI D'ARTESANIA CRÍTICA LA MARGINACIÓ DE L'ARTESANIA POPULAR PER LA PONÈNCIA TÈCNICA

El Gremi d'Artesanies Vàries de Balears, federat a PIMEN, considera que els criteris que aplica la Ponència Tècnica per atorgar la Carta de Mestre Artesà marginen un sector molt important de la nostra artesanía popular, ja que estableix uns criteris sumament elitistes i exclusivistes a l'hora de qualificar els exàmens per a l'obtenció de la Carta de Mestre Artesà.

El Gremi d'Artesanies, que no està en contra dels criteris de qualitat exigits, assegura que l'artesanía popular no està prou reconeguda per aquesta Ponència Tècnica, que basa la concessió de la Carta en criteris fonamentalment artístics, marginant sectors fonamentals de la nostra artesanía popular, com és el cas de Pòrtol. Per això, el Gremi considera necessari que s'elaborin unes bases amb diferents criteris, i que aquestes siguin aplicades per una nova Ponència Tècnica, acabant així amb aquesta marginalitat imposada a certs sectors artesanals i aconseguint que s'atorguin Cartes de Mestre Artesà a persones de reconegut prestigi professional, sense necessitat de realitzar exàmens previs. Per altra part, el Gremi Artesanal de PIMEN sol·licitarà al conseller Gaspar Oliver que es concedeixin subvencions sense interessos a l'artesanía per afavorir l'apertura de nous camins comercials.

CINQUANTA MESTRES ARTESANS

Actualment s'ha congedit la qualificació artesanal a una cinquantena de mestres i a unes vint-i-cinc empreses, però el Gremi considera que si es deixassin de banda els criteris elitistes de la Ponència Tècnica, la qualificació artesanal es podria concedir a més de dos-cents artesans.

Es per això que el Gremi duu una intensa gestió amb el conseller Gaspar Oliver per a que sigui concedida la

qualificació artesanal a empreses que, pel seu reconegut prestigi, haurien de comptar amb aquest important aval. Al mateix temps, aquestes empreses donarien prestigi a la Carta de Mestre Artesà i les Etiquetes d'Homologació de la Qualitat Artesanal, «pels seus amplis coneixements i el seu arrelament en l'àmbit artesanal, i perquè compten amb mèrits suficients per obtenir aquesta Carta sense necessitat de cap tipus d'exàmens».

L'ORDENACIÓ LEGAL DEL SECTOR

Balears ha estat una de les primeres Comunitats Autònomes que va posar en marxa una legislació sobre artesanía. La llei 4/1985 del 3 de maig, té com objectiu la delimitació i ordenació del sector per tal d'establir les bases d'un marc d'actuació que fomenti, doni suport i promoció les empreses emmarcades en el sector artesà, amb l'objecte de millorar llurs condicions de rendibilitat, gestió i competitivitat. Per tant, la Conselleria de Comerç i Indústria va regular en aquesta llei els requisits per adquirir la condició d'empresa artesana; per a la classificació d'activitats artesanals i el repertori d'oficis; dels requisits acreditatius per a l'obtenció de la condició de mestre artesà; de la qualitat i identificació dels productes i, finalment, per a la creació d'una Comissió d'Artesania i la possibilitat de l'establiment de zones d'interès artesanal.

En aquest sentit, la nostra Comunitat Autònoma ha recollit, de forma satisfactòria, totes les qüestions que pertocuen al sector. Dins la classificació de les activitats artesanals que estableix la Conselleria se fa la distinció entre artesanía artística o de creació, artesanía de producció de béns de consum, artesanía de serveis i artesanía popular, totes elles al mateix nivell.

Les Comunitats Autònomes que hagin establert lleis sobre artesanía coincideixen en assenyalar que l'artesanía es tracta d'un tipus d'activitat de creació, producció, transformació i reparació de béns i la prestació de serveis. També consideren que la intervenció personal constitueix un factor predominant en el procés de producció, coincidint en què el tipus de producte és individualitzat i no s'acomoda a la producció industrial.

Per tot això, el Gremi d'Artesanies Vàries de PIMEN intenta que la Ponència Tècnica actual deixi de costat els seus criteris elitistes i exclusivistes i s'adapti als criteris generals pels quals es regeix l'artesanía, allà on s'atorga a la popular el valor que mereix.

AUTÈNTICA SOBRASSADA MALLORQUINA

C/. Bernat de Sta. Eugènia, 104
carretera Palma - Inca
Santa Maria del Camí
07320 - MALLORCA
Tel. 62 01 44

CASA DE LA VILA

TENDREM ASSISTÈNCIA SOCIAL

L'Ajuntament de Santa Maria va acordar ratificar l'acord de la Mancomunitat del Raiguer de contractar el Servei d'Assistència Social, a través de la col·laboració entre l'INEM i els ajuntaments. D'aquesta manera el servei possible a un cost molt escàs per l'Ajuntament de Santa Maria. Com vàrem dir en el número passat aquest assistent social compaginarà la seva activitat entre Alaró i Santa Maria. El PSM, grup que l'any passat havia proposat que es dugués a terme la contractació d'aquest servei, va demanar que aquest lloc es cobrés a través d'unes proves objectives de selecció.

LLIBRE DEDICAT A LA MÚSICA

Les publicacions Coanegra enguany editaran un volum dedicat a la història de la música a Santa Maria, el llibre inclourà un estudi introductori, les lletres i les músiques d'obres de diversos compositors, tonades populars, ballades, etc., sempre relacionades amb el nostre poble. El llibre ha estat preparat i redactat per Gabriel Juan «Feliu» i Josep Capó. L'Ajuntament va acordar sol·licitar una subvenció de la Conselleria de Cultura per a fer possible aquesta edició.

Coanegra ha pogut saber que la Conselleria de Cultura ha posat com a condició per ajudar a editar aquesta publicació que la portada fos de color negre, amb unes franges més clares i l'anagrama de la portada més o menys parellada a les planes de propoaganda que fa publicar a la premsa diària. I en cas contrari no hi ha subvenció.

Això és indignant, i Coanegra vol denunciar la manca de sensibilitat i de cultura de la Conselleria de «Cultura». ¿Aquests senyors volen propaganda o volen cultura?

CAS METGE REI

A la mateixa sessió l'Ajuntament va aprovar que el tècnic redactor del Projecte de la Residència per a la tercera edat fos l'arquitecte municipal Guillem Bujosa, i els directors d'obra fossin l'arquitecte i l'aparellador Tomàs Pizà.

També es va demanar una subvenció a la conselleria de sanitat per a redactar el projecte tècnic.

Gabriel Juan i Josep Capó publicaren un llibre dedicat a la música a Santa Maria.

NOVES FOSSES AL CEMENTERI

Es construiran 47 fosses noves en el cementeri municipal, segons el projecte de l'arquitecte Guillem Bujosa. L'empresa que realitzarà l'obra (l'única que va concórrer el concurs-subhasta) és la d'en Martí Llinàs Dols, per la quantitat de 13.117.130 pts.

El preu de cada fossa serà de 325.000 pts, a pagar de la manera següent: 125.000 el formalitzar per escrit la sol·licitud, 100.000 en acabar l'estructura i 100.000 en acabar les obres.

ELECCIÓ DEL JUTGE DE PAU

D'acord amb la nova legislació els jutges de pau, en lloc d'esser designats directament des de Ciutat, seran proposats per l'Ajuntament de cada poble, i exerciran durant un temps de 4 anys. A canvi d'aquest servei al poble, els jutges tendran una petita paga, pareix que de poc més de 100.000 pts. cada any. Per tant l'Ajuntament de Santa Maria prest haurà d'elegir un jutge de pau.

PRESSUPOSTS MUNICIPALS PER A 1989

A la sessió plenària del 9 de març es varen aprovar els pressuposts municipals per a 1989. El pressupost, degut a les obres del depòsit regulador d'aigües pota-

magatzem de materials de construcció

GAMUNDI

Gabriel Mesquida, 1 - Tel. 62 02 30

CONFECCIONS

VICÉ

MODA JOVE

bles de Son Torrella, s'enfila a 108.000.000 de pts.

Enguany els pressuposts han estat el resultat d'un llarg període de discussió entre els grups municipals. Per primera vegada s'han discutit seriosament i s'hi han incorporat propostes dels grups municipals. En aquesta discussió el PSM va demanar la inclusió d'una partida per a inspecció d'obres, la realització del projecte per a realitzar la zona verda de Can Paliva, la millora dels parcs infantils, l'augment de les partides dedicades al Patronat per a la Residència i per al Pla de Millora de les façanes, que s'obriessin partides per a la normalització lingüística a les escoles, a l'administració i a la retolació pública, etc. En el debat també s'aconseguí presupostar la realització del projecte de millora i engrandiment de la biblioteca municipal. Així i tot en el plenari es va produir una discussió bastant extensa sobre el contingut dels pressuposts. Al final votaren a favor els regidors d'AP i els 3 del PSM, s'abstingué el regidor del CDS, i votà en contra el PSOE.

El PSM va manifestar que enguany s'hi havia dedicat temps, i que per primera vegada s'havien incorporat partides com les de millora de la Residència, normalització lingüística, parcs infantils, etc. Els nacionalistes també valoraren com a positiu l'augment del pressupost dedicat als serveis socials al centre sanitari, a la biblioteca i a l'Escola d'Adults. Però denunciaren que no es disposava d'una mínima informació del pressupost de l'any anterior, que les partides eren molt generals, i que no s'havia fet un càlcul previ de cada concepte, cosa que feia que el pressupost tingués poc valor.

El PSM va trobar a faltar els ingressos obtinguts per la instal·lació dels comptadors d'aigua, i un augment dels doblers dedicats a subvencionar la Residència i el Pla de Millora de les Façanes. En opinió del PSM el problema estarà en la gestió d'aquest pressupost més que no en el pressupost mateix.

N'Antoni Santandreu, del PSOE, remarcà que els ingressos deguts a Contribucions urbanes (8.500.000) eren massa escassos, i s'interrogà d'on venien els 10.000.000 d'ingressos imprevistos. N'Antoni Santandreu també va dir que 2.500.000 dedicats a arreglar els sotracs (si tenim en compte que el 1988 s'en gastaren 4.500.000) demostraven que les obres no es feien bé. N'Antoni Santandreu digué que el capítol de festes estava massa inflat i molt poc detallat: «Es gasta més en carrosses que en escoles, i es gasta més en sopars que en llibres».

En Joaquín Morales, del CDS, va dir que hi havia coses positives però que també n'hi havia de dolentes, com l'excés gastat en festes i sopars.

PROJECTE DE DEPOSIT REGULADOR

Es va aprovar per unanimitat el Projecte de depòsit regulador annex i conducció d'aigua potable des del pou municipal de Son Torrella fins a la xerxa general que comença a Can Pere Peu.

Les
l'altra en el de l'any que ve. Part de l'obra (la perforació i l'electrificació) ja està feta. De totes maneres s'haurà de fer un préstec per a poder realitzar aquesta obra. El pressupost final serà de 53.288.338 pts., de les quals l'Ajuntament n'haurà de pagar la meitat.

PREGUNTES DEL PSM

Els regidors del PSM varen demanar quines gestions s'havien fetes per a asfaltar i pavimentar el carrer nou, tal com constava al projecte. El regidor va respondre que s'hauria d'haver realitzat l'any 1987. De moment no es sap res.

El PSM també demanà si s'havia fet cap estudi per aconseguir una «unificació del CIM per a l'any 1988», a Sónia, i restituir la original del original, així com de la instal·lació de l'edifici i si s'havia considerat el seu futur com a zona d'edificació i si el poble de Sónia seria una problemàtica connectada amb el carrer nou, i si s'havia tractat aquest tema.

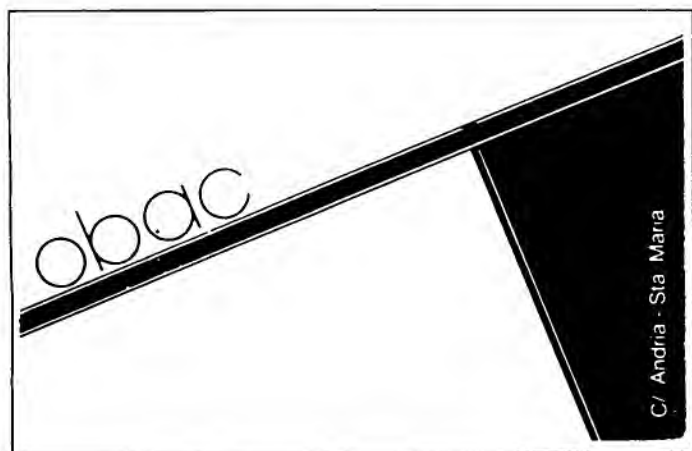
Per últim demanaren quines gestions s'havien fetes per arribar a conèixer la situació legal de la pista de Can d'Andria, i la seva possible compra a càrrec de l'Ajuntament. El secretari va dir que després de la realització de l'inventari del patrimoni sindical històric, uns tècnics del ministeri havien afirmat que la pista és del Patrimoni de l'Estat, ja que per decisió del Consell de Ministres es va acordar indemnitzar la UGT per uns set milions de pessetes. Si l'Estat ha pagat la pista, és lògic que ara sigui seva.

En opinió dels regidors del PSM s'ha d'arribar a aclarir quina és la situació real de la pista, i l'Ajuntament ha de fer tots els possibles perquè els terrenys reverteixin en bé del poble.

CONVOCATORIA DE NOVES PLACES

En data 8 de març ha sortit publicat al Bolletí Oficial la convocatòria de les places d'Auxiliar Administratiu i de Policia Municipal de l'Ajuntament de Santa Maria.

Convé que tots els interessats a concórrer a les proves de selecció vagin a informar-se a l'Ajuntament i s'inscriguin abans del dia 28 de març.

SA GERRERIA

CERÀMICA SERRA

Carretera d'Inca
Tel. 62 01 71

ENTREVISTA

BERNAT ORDINAS: L'EXPERIÈNCIA DE L'AVENTURER

No va ser gens fàcil convèncer en Bernat Ordines de què ens concedís una entrevista. Essent ell un home discret per naturalesa, no li ve gaire de gust sortir als papers, però finalment va acceptar de contar-nos quatre coses de la seva intensa i dilatada vida, i de comentar alguns aspectes de la futura residència per a la tercera edat, perquè ell treballa i ajuda desinteressadament en el projecte i, la seva experiència pot servir per donar llum al tema i per resoldre d'una o altra manera problemes que es plantegin.

En Bernat és allò que els americans en dirien el típic «self made man», un home que s'ha fet a ell mateix perquè la vida no li ha regalat res i no li ha quedat més remei que lluitar de valent per fer realitat els seus projectes; però és, al mateix temps, un home preocupat pels problemes de la seva col·lectivitat més immediata, és a dir, els seu poble.

De jove, entre son pare que desgraciadament no hi veia i dos germans de poca edat que tenia no és pot dir que l'entorn familiar li creàs unes circumstàncies confortables sino, tot al contrari, l'obligà a espavilar-se ben aviat. El seu primer ofici va ser el de barber, fins que el cridaren a fer el servei militar a Maó. Estant de permís a Mallorca el va sorprendre la sublevació del general Franco, fet en certa manera decisiu per a ell en aquell moment perquè mentre Menorca quedava en mans dels republicans, Mallorca en canvi s'afegia a l'alçament. Això va fer que quedàs adscrit a la caserna de Sant Pere, a Palma, i que per un temps fos considerat com un «roig» només pel fet d'haver estat soldat a Maó. «A la caserna no ens deixaven fer serveis d'armes», recorda, «sinó només de neteja, perquè ens consideraven rojos, i quan vàrem protestar ens volien afusellar».

Per sort, les coses s'aclariren un poc i el destinaren als envoltants de Manacor per vigilar la costa abans del desembarcament dels republicans. Després l'enviaren als fronts peninsulars durant deu mesos, participant a la famosa ofensiva contra Teruel. «Allò va ser molt dur», confessa, «Va caure una nevada molt gran i la temperatura era baixíssima. Per passar la nit uns decidírem d'ajoure'ns en terra coberts per una lona, en canvi d'altres

optaren per moure's i posar-se a passejar per combatre el fred. A molts dels qui feren això d'arrar els hagueren de tallar dits o extremitats per culpa de la congelació».

Com tots els qui hagueren de patir la guerra en circumstàncies semblants, en Bernat va desglossant algunes anècdotes com és ara que a l'emp va haver de sortir d'una sol·la on hi dormia perquè les rates li passaven per damunt o que dins la trinxera quan els soldats s'hi tiraven un damunt l'altre ell procurava estar al davall perquè valia més aguantar el pes dels altres que exposar-se a la metralla. «En certa ocasió dins Teruel», recorda, «l'aviació ens bombardejava i jo corria a amagar-me davall un pont. Aleshores vaig trobar-me'n dos del «Tercio» que em digueren que no era justificat tenir tanta por. Amb aquestes que cau una bomba i allà mateix els matà a tots dos davant jo. No em vaig aturar de córrer fins que vaig ésser davall el pont».

Durant l'època del servei militar seguia afaitant fins que, un cop acabada la guerra, va vendre els ormetjos de barber a Madrid. De tornada a Mallorca la seva activitat tombà per un rumb diferent, participant en les operacions de contraban típiques de la postguerra amb risc també de la integritat personal, perquè alguna vegada hagué de botar una paret per fugir de la Guàrdia Civil. Posà una molidora de blat i practicà l'estraperlo usant la picaresca que aquells temps difícils imposaven, cosa que ara no pot deixar de recordar amb un somris mig nostàlgic.

Devers l'any 51 en Bernat tenia en construcció una finca que no podia acabar per manca de pecuni i aleshores el seu esperit aventurer el portà a fer-se una cartilla de mariner per poder pujar a un veler carregat de maons juntament amb un soci que nomia Ramis, i d'allà cap a la ciutat nordafricana de Tànger, que aleshores tenia el caràcter de territori internacional. «En Ramis hi tenia un solar», ens conta, «i allà amb els mateixos maons hi vaig construir una casa per viure i ens posàrem a vendre els qui sobraven per guanyar una pesseta. Poc després va quedar dissolta la societat amb En Ramis, vaig comprar dues màquines de fer rajoles i vaig

VINS RUBI
ELABORACIÓ PRÒPIA

Celler:
Bartomeu Simonet, 4 - Tel. 62 00 68

MIQUEL SANTANDREU

*Vespinos - Mobylettes
*Moto-serra ECHO
*Moto-cultor PIVA
*Vespa

Bernat de Sta. Eugènia, 126 - Tel. 62 00 77

fer venir dos santamariers per fer-hi feina juntament amb els moros que tenia llogats. Eren en Miquel Bestard «cosser» i un Joan de qui ara no puc recordar el llinatge».

Amb el temps la família també es desplaçà a Tànger a on al seu fill a l'escola li ensenyaren francès, l'àrab i el castellà. L'home de confiança del negoci va ser durant molt de temps un moro anomenat en «Mandarin». En Bernat segueix contant que «hi havia un empleat que ens robava i va ser en Mandarin qui se'n donà compte i m'avisà. Es tractava d'un tal Nofre, mallorquí, que més tard va ser detingut cavant un túnel per robar un banc a Casablanca».

L'experiència de Tànger durà uns 10 anys, fins que les circumstàncies començaren a venir mal dades per culpa de la discreta rendibilitat i l'exigència de les autoritats obligant a llogar dos moros per cada europeu. En Mandarin es quedà amb el negoci, però de llavonces a ençà en Bernat no n'ha tengut més notícia.

De retorn a Mallorca va montar la seva fàbrica de ciment armat a «Es Figueras», que encara continua. «Jo havia vist a Tànger unes bigues de 50 o 60 cms. d'altura per 20 metres de llarg i em vaig decidir a patentar aquí aquestes bigues estirades pretensades, però altra gent em copià la idea i no vaig poder fer valer la patent per falta de medis per posar un plet que hauria costat molt».

De la seva intensa activitat com a constructor en són testimonis nombrosos edificis de Ciutat, a la zona del carrer dels Reis Catòlics, barri de Son Gotleu, carrer Vila, i a Santa Maria, a la Plaça Nova. Ens conta una anècdota interessant per a il·lustrar el desenvolupament del negoci immobiliari a la nostra illa: «En certa ocasió vaig voler comprar per nostàlgia una finca que jo havia fet i venut anys enrera per 37.000 pessetes, i els hereus de la mateixa persona que me l'havia comprada me'n demanaren 7.000.000 sense haver-la tocada de llavonces a ençà».

Són tantes les anècdotes i vicissituds de la vida d'aquest home, que ell mateix reconeix que se'n podria escriure un llibre, però no volem deixar passar l'entrevista sense tocar el tema de la futura residència, iniciativa que en Bernat recolza activament, perquè pensam que el punt de vista d'un home de la seva experiència pot ésser interessant. «Més que construir o aixecar la residència, el més difícil serà mantenir-la». Planteja que una manera d'ajudar a resoldre el problema financer seria, endemés de les subscripcions o quotes, animar als possibles donants, gent que fins i tot donaria la casa pròpia per passar a la residència, o gent que en el seu

testament se'n recordi de la residència en la mateixa línia de na Margalida Calafat.

Preguntat sobre quina opinió li mereix el projecte tècnic, es mostra favorable a l'esmentat projecte, que preveu una residència amb prou elements de confortabilitat. Afirma que «no ha de ser una residència per a borratxos ni drogadictes». Això ens dona peu per a plantejar-li quina podria ser la solució per a les persones velles més pobres i necessitades, i respon que s'haurien d'arbitrar les mesures necessàries i que, en tot cas, a Santa Maria són casos molt comptats els qui es troben en aquesta situació.

Quan a la qüestió de si la nostra vila compta amb prou clientela per a cubrir les vint-i-llargues places que inicialment sembla que tindrà la residència, creu que ara mateix no hi ha prou demanda per a omplir aquestes places, però espera que en el futur i d'aquí a que es posi en funcionament la darrera fase del projecte, haurà augmentat el nombre de santamariers susceptibles d'ésser acollits a la residència, perquè l'ideal seria que aquest servei fos prestat al cent per cent a gent de la nostra vila.

Text: Joan Serra
Foto: Rafel Pizà

BARTOMEU CANYELLES, S.A.

Destil·leries

SANTA MARIA

Palo Resolis - Herbes Foc i Fum

Rei Sanç, 3 - Tel. 62 01 66

TALLERS T & B

-Reparació d'automobils en general
especialitat en SIMCA i CHRYSLER
servei de grua
Venda de Vespes i Vespinos

Plaça Jaume III
Tels. 62 04 74 - 62 01 52 - 62 06 70

LA SINIA

La sinia pública de Santa Maria del Camí, està situada a una placeta al començ del carrer, avui carretera, que condueix a Bunyola. Té una antiguitat remarcable. Dins el terme abunden les excavacions que se feren per trobar aigua. Si tenen forma rodona els diuen pous, si són elíptics reben el nom de sínies. Els pous més interessants estan situats vora Terrades, un d'ells al camí que condueix a Son Llaut, l'altre està a Son Barca. Els àrabs, al conquerir les Balears, nomenaren Biar o Albiar lo que avui diem Terrades, i aquests noms signifiquen «terra de pous», però ells no en construïren. Altre pou antic està ran del camí que va a Alaró, un poc abans d'arribar a Cas Frares, dins la finca dels Antigons. De tal pou puc dir que l'historiador Mascaró Pasarius un dia que anavem tots dos a Cas Frares, al arribar a on està dit pou, el volgué mirar al interior, i al veure que està forrat de grans pedres, digué que era de l'època talaiòtica. Tregué una fotografia i la publicà a la seva gran obra «Corpus de toponímia», ton quint. Sens dubte el més interessant es la nostra sinia situada als Hostals i que tothom li diu «Sa Sini». El coll i les arcades que s'alcequen als cantons, son del segle XVII, però l'excavació també està forrada de peçes de pedres grosses, lo que indica la seva major antiguitat, segurament dels primers segles de la dominació dels romans a Mallorca, o tal volta de l'època talaiòtica. De tots modos tal manera de revestir les parets de l'excavació és de tècnica talaiòtica. D'abans del segle XVII el coll que tenia era fet de pedres, però l'actual és una construcció de pedra de Binissalem, molt atractiva i de mèrit artístic valuós. Les arcades situades als cantons de dit coll són d'arcs de mig punt de proporcionada altaria que serviren per posar-hi corrons per treure l'aigua, amb cordes i poals. La part paredada de grosses pedres solament arriba a una fondària d'uns trenta pams, que és la que tengué durant la primitiva excavació, però al enfondir el pou, en temps ja moderns no se seguí tal parademerit. Això és la prova de la antiguitat de la nostra sinia pública. Quan feren el pou els primitius pobladors, les aigües se trobaven a poca fondària i el líquid se pogué utilitzar durant segles sens necessitat d'enfodir-lo més. Segurament prop de la sinia hi hagué talaiots, i els seus habitants necessitaren fer-la per la seva subsistència. També és remarcable que prop de dita sinia n'hi-ha altre de les mateixes característiques, situada dins el jardí de la casa de Can Crespi. També se troba altre excavació de idèntiques característiques, al jardí de la casa que bastiren els

Fluxà, que després ho adquiriren els Rullans i el senyor Serra. Ara perteneix al Notari senyor Pericàs.

NOTICIES DE L'EPOCA CRISTIANA

A l'any 1307 el rei Jaume II de Mallorca manà a Ramón Desbrull i a Bernat Beltràn que fessen les províncies per la finalitat de que quedassen les viles abastades d'aigües. Moltes de tals disposicions estan al «Liber aquarum forentium», que esborcollà l'historiador Mascaró Pasarius. La més antiga nota que he trobada està al «Llibre primer de Casa Olesa, dels anys 1647 als 1681». Diu que Bartomeu Oliver venqué a Antoni Brodat i Barceló, fuster, un cortó de terra amb obligació del comprador de donar pas a un veinat per anar a cercar aigua de la sinia allà existent, comunal. Tal notícia és de l'any 1660 i per ella sabem que els compradors de terres veinades volien servir-se de l'aigua de la sinia. En tal època no se donava nom especial als terrenys dits, però el noble senyor Esteve Conrado adquirí una casa l'any 1669 situada prop de la sinia a on hi havia un celler amb un hori junt, i més avant comprà sis quarterades plantades de vinyet que confrontaven amb el camí d'Inca, amb la plaça del pou i amb camí de Bunyola, la gent donà poc a poc a dites terres el nom de Can Andria, que encara ara se conserva. La causa de dit nom es la següent: Don Esteve era italià. Tenia un fill de nom Andreu, però els pares i demes familiars li deien en llengua italiana Andrea. La gent del nostre poble al sentir tal nom traduït a altre manera de parlar acabaren per pro-

ESCAPULONS

GUILLEM COLOMAR

CADA DIUMENGE A SA PLAÇA

distribuidora

ARTINET

-Articles de neteja
-Productes per a piscines

Plaça Can Orell, 12 - Tel. 62 07 18

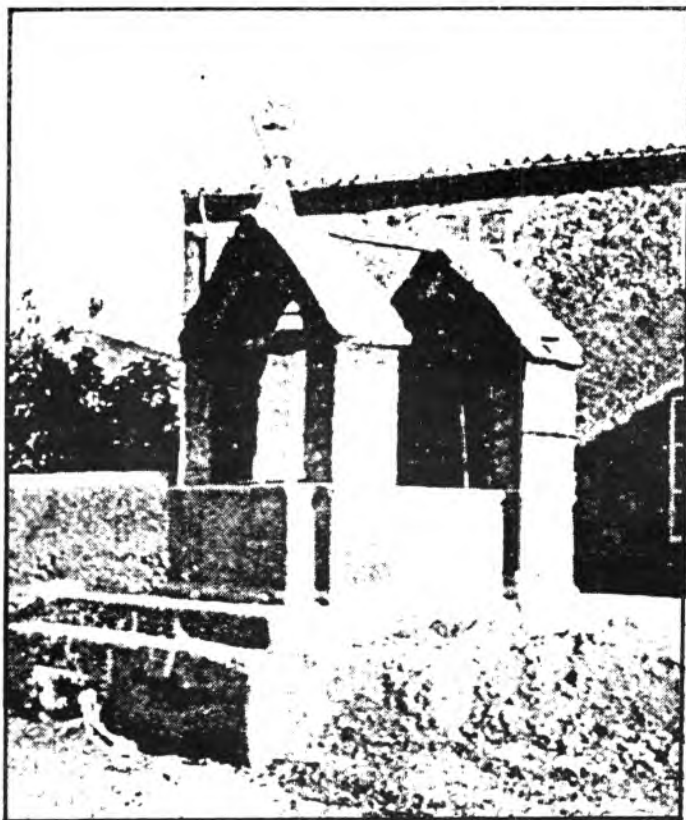

Serveis
J.G. Oliver

**FONTANERIA - CALEFACCIÓ
PISCINES - ESTUFES**

C/. Bernat de Sta. Eugènia, 86
Tel. 62 12 64 - Particular 62 13 36

La Sinia abans de la reforma dels anys 30.

nunciar Andria. Tal cosa no solament ocorregué a la nostra vila, si que també a la Ciutat. Tothom li deia don Andria, i se feu popular. La casa que adquirí D. Esteva fou Can Andria i el mateix nom prengueren les terres que foren de la família Conrado. Actualment dita casa porta el nom de «Sa Sini», i abans també l'anomenaren amb el d'altre propietari que era fuster d'ofici, per lo qual era coneguda per Can Burbaia.

EL NOU COLL DE LA SINIA

A l'any 1670 hi havia molta sequedat a tota Mallorca, per falta de pluges. L'Ajuntament vegent que la gent anava a abastar-se d'aigua, a la sinia, prengué l'acord d'anfondir-la i posar-hi un nou coll amb unes arcades que permetessen posar-hi uns corrons per fer més fàcil l'extracció del líquit. Volgueren que el coll en projecte fos de pedra viva. A Binissalem hi havia bons llavoradors

per fer tal feina, i encarregaren tal encomesa a un que de malnom li deien mestre Xorba. Està tal notícia als llibres dels clavaris de la Casa de la Vila, però per desgràcia no feren constar el llinatge ni el nom de tal treballador. Però el malnom de Xorba encara se conserva a Binissalem, per tant sabem la seva procedència. Tampoc sabem qui feu el dibuix de dit coll. Si fou obra de dit mestre Xorba, mereix la nostra més sentida recordança en doble motiu, perquè feu una obra ben acabada i de bon gust. A l'any 1673 l'Ajuntament li pagà per son treball vint-i-dues lliures, cantitat a les hores respectable. Després li donaren sis lliures més. Quan posaren les pedres a la sinia se pagaren als mestres vuit lliures. A l'any 1674 també feren les arcades col·locades als cantons del coll i hi posaren els corrons per passar les cordes amb lo qual se treia l'aigua amb molta més facilitat. El ferrer mestre Jaume Capó cobrà dues lliures i vuit sous per los ferros del corrons. A 1677 els corrons ja necessitaren una reparació, i ho arreglà tot mestre Josep Bestard, que perceb per tal encàrrec vuit sous. A l'any 1680 feren escurar el fons de la sinia, i Joan Canyelles per dos jornals de feina cobrà vuit sous, juntament amb son company Joan Ordines. Se tenia prou esment de tenir la sinia en perfect estat. Son nombroses les dates de pagament de jornals de escurar i reparar-la. Així a 1759 se pagaren al picapedrer mestre Matia Mesquida, amb un manobre per dos jornals de adobar el coll de la sinia, 19 sous. A l'any 1796 el fuster mestre Miquel Roig feu un corró nou i li donaren deu sous. A 1732 el fuster Miquel Rosselló hagué de fer altre corró, i costà 12 sous. Segueixen nombroses partides de gast per reparacions. A l'any 1850 als llibres d'actes de l'Ajuntament consta que hi havia sequedat per falta de pluges, i la sinia tenia poca aigua per abastir el poble, i la feren enfondir quinze pams i no donà resultat; se demanà a la superioritat permís per seguir tals treballs i se fa constar que la sinia ja tenia 108 pams de fondària. Seguia la falta de pluges i el secretari escrigué en l'acta de la sessió del 26 de maig: «Viendo el estado de miseria de esta villa han acordado exponer al señor Gobernador que la sequia lo destruye todo, con la pérdida de las semillas i siembras, no habrá ni paja. El arbolado no crece, las higueras i los almendros se les ve palidecer sus hojas, juntamente con el olivo i las viñas. La ganaderia tiene grandes pérdidas. En vista de ello este Ayuntamiento espera del bondadoso corazón de V.S., Sr. Gobernador, que exonerará en lo posible el pago de contribuciones de este año, atendida la miseria a que se ve reducido este pueblo». La situación era dramàtica a la nostra vila per la falta de pluges. (Seguirà).

Andreu Bestard Mas

Orquestra Simfònica de Balears

«Ciutat de Palma»

DIRECTOR: LUIS REMADINEZ

ES CONVOQUEN PROVES D'APTITUD PER COBRIR LES
PLACES DE:

■ Violins ■ Violoncel·les ■ Flauta/Flauti ■ Oboè ■ Fagot
■ Trompeta ■ Percusió/Timbal ■ Violes ■ Contrabaixos
■ Clarinet ■ Trompa ■ Trombó

Les audicions tendran lloc del 10 al 16 d'Abril 89

Per a més informació:

Secretaria de la «Fundació Pública de les Illes Balears per a la Música». Telèfon (971) 71 11 39. C/ Sant Feliu, 8 - Ciutat de Mallorca

CALAIX D'IMATGES

JOSEP ESTARELLES

Reflexar en unes imatges - uns moments concrets i efimers- la vida d'una persona és pràcticament impossible, però «Calaix d'imatges» pretén acostar-nos al tarannà d'una persona a través de fotos que aquesta escolleixi del seu calix o capsa de fotografies. Afegint alhora unes línies biogràfiques i anecdòtiques de la persona elegida.

Elegir! quin problema!. És difícil triar per qui començar, tot santamarier/a és igual d'important. Tot i així, algú ha de ser el primer de tots. Ens decidirem per Josep Estarelles, per la seva condició de Batle, com a màxim representant institucional d'aquest poble.

BIOGRAFIA I ANÈCDOTES

Pep Estarelles neix un dia de Sant Antoni de gener de 1941. Els seus padrins per part de pare eren amos de Son Verdera i per part de mare duïen el Cafè Can Beia, son pare era mestre nacional i la mare ajudava al Cafè. Una infància entre el tas-

ser, el billar, els cafès i licors, aprenent a llegir amb els diaris afirma que els 4 anys ja llegia -això sí sense entendre-. Prest va a Ca ses monges, en Pep ja sabia escriure i feia una lletrata rodoneta que no agradà a les monges que la volien punxaguda. Poc hi anà. Prest passà a l'Escola de Tres Graus de Can Capó, on eren mestres el seu Pare, N'Andreu Bestard i un tal Artigues.

Estudià el batxiller per lliure -el seu pare els preparava a Can Capó -i ho finalitzà a l'Acadèmia Estudios Universitarios- ara Acadèmia Berlitz vora els Jutjats actuals. Seguit es matriculà a l'Escola Normal de Magisteri, més per seguir al seu pare que per pròpia vocació, són companys del seu curs: Gabriel Janer Manila -escriptor-, Bartomeu Roger -Director General d'Educació- i Joan Monserrat -actual batle de Lluçmajor-. Recorde que la Normal estava dividida en dues: homes i dones, quan sortien les al·lotes els professors els obligaven a entrar a les aules. Fou professor seu el pedagog santamarier Melcion Rosselló simo-

net per Pep el millor professor que va tenir.

Guanyà oposicions - el número 8 sobre 33- i el destinen a Fornells, aleshores fa el Servei Militar i li guarden plaça. Però no té els 22 anys i li comuniquen el segon destí: Palma d'Ebre, un poblet de 800 habitants perdut enmig de Tarragona. Arribà a Palma de nit, s'hospedà al mateix lloc que l'anterior mestre, i un estol de nins aviat arribà a veure i saludar el nou professor. Restà a Palma 3 anys, el darrer dels quals ja casat amb Maria Torrens. A Palma fou més famós per futbolista que per mestre, doncs, allà hi havia un equipet que jugava uns 8 partits a l'any, i Pep tenia molta experiència futbolística. També va tenir la segona televisió del poble, que la va utilitzar com a premi i càstig pels alumnes, els dissabtes el seu piset era un cinema plè d'al·lotea. Destinat després a Banyalbufar a una escola unitària amb 10 nins, però malauradament mor un familiar que regenta la Imprenta La Palmesana, i li proposen que gestioni el negoci. Des d'aquell

A un acte del cine Ideal. Era regidor de cultura i tenia prop de 35 anys.

En Pep entre els seus pares, un dia de festa. Tenia devers 3 anys.

dia en Pep no ha tornat ensenyar, afirma «l'ensenyança és una tasca que precisa d'una gran vocació, qui no la té difícilment pot dedicar-se amb entusiasme als infants, crec, que ho vaig fer el millor que vaig poder, no tenia aquesta vocació, en cap moment he pensat retornar-hi».

Des de llavors s'ha dedicat a l'impremta, a administrar-la, a corregir proves, entregar paquets si fa falta, una feina que li agrada.

L'esport també ha estat una afecció constant d'en Pep, va jugar amb el Santa Maria juvenil, després amb el Balears juvenil, essent seleccionat per l'equip juvenil provincial. Pep recorda amb nostàlgia que tres dels davanters que conegué arribaren a la primera divisió. Posteriorment jugà amb el Marratxí, aleshores aquest equip pagava 15 duros per partit, cossa del tot inusual. Uns anys per motius de salut sense jugar, per retornar al camp amb la refundació del Santa Maria al Camp de devora La Parròquia, unes temporades de joc i ho deixà definitivament. Iniciant una afecció pel tennis que encara manté, participa actualment a campionats d'aficionats veterans, fins i tot ha aconseguit trofeus.

Fou regidor de cultura a la dècada dels 70 a prop de 6 anys, i ja en du 6 com a Batle a la dècada dels 80.

PINZELLADES

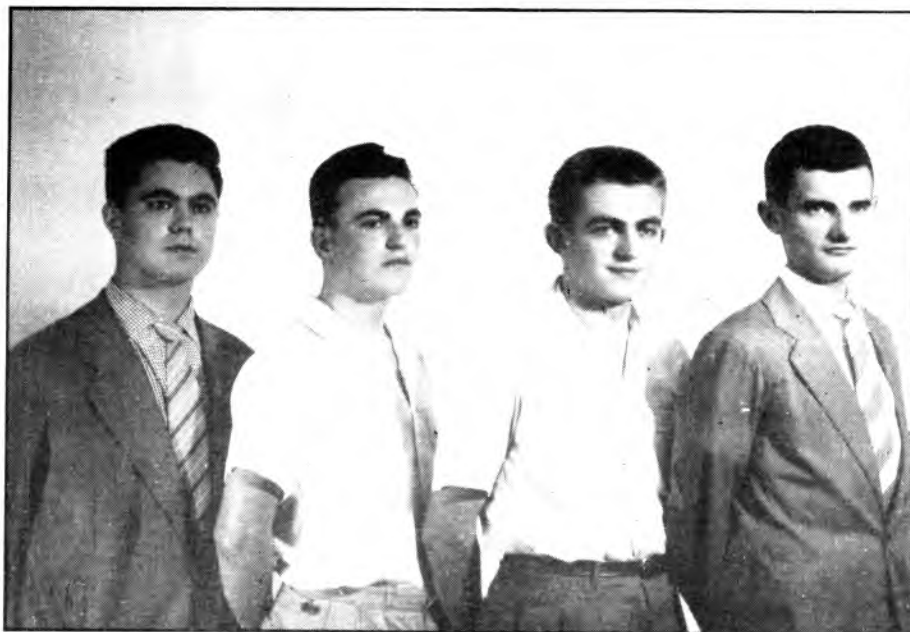
Un home a la seva maduresa, enemic de conflictes però que n'ha hagut de patir. Es defineix no polític emperò és batle, no li agrada gaire mandar però està comandant. Afirma que entrà a la candidatura que el feu batle per col·laborar. L'afecta molt la tensió amb altres persones, els mals entesos, les posicions enfrontades per les ideologies, creu en el diàleg, també afirma que li molesta que a la Casa de la Vila hi hagi enfrontaments entre els grups polítics. De tota manera s'ha de saber escoltar i cedir.

Malgrat diu que no és polític i que no li agrada mandar, disfruta amb el seu paper de batle, de ser la primera autoritat, a vegades es cansa, i admira els polítics que gairebé no tenen vida privada, ell no està disposat.

Manifesta que el caràcter santamarier és d'estar-se a casa, de no ser molestat cada u amb lo seu i tranquils. Els santamariers són mals

El Santa Maria a l'any 1957, drets: Miquel «Perró» —conductor del cotxe de lloguer—, Quetglas, Canyelles II, J. Rosselló, Bestard, Perelló, Tomeu Mir —entrenador— i Coll; asseguts: Méndez, Estarelles, V. Garau, Cabot i Amengual II. Uns 16 anys.

Els quatre alumnes que ho aprovaren tot per juny: Gabriel Janer Manila, Damià Perelló, Pep Estarelles, i Joan Monserrat (actualment batle de Lluçmajor) tenien una vintena d'anys.

de moure, és difícil que participin malgrat l'èxit relatiu dels foguerons i carrosses. Li preocupa ferm la joventut, la manca d'ideals, la manca de rebel·lió, ara els joves els és suficient anar de copes als bars musicals i sembla que res més, malgrat les excepcions. Com a batle no sab

que fer per la joventut, qui tenguí idees que ho digui.

En Pep, un batle que no li agrada mandar i no és polític, conservador de socarrel, i afirma que aquesta és la darrera, i que no tornarà a presentar-se.

NINS AMB PROBLEMES

Hi ha temes en els quals es molt difícil entrar-hi, tot semblava que havia de ser així quan vàrem decidir parlar dels nins deficients. Emperò per sort, ens hem trobat amb famílies amb aquesta situació dispostes a col.laborar. Des d'aquí ho agraesc.

Tots els pares i familiars d'aquests nins santamariers coincideixen en que quan es té un nin deficiet, el primer que s'ha de fer es cercar un centre on se pugui donar una educació adequada a ells, un infant agafat de petit quan serà gran estarà integrat a no ser que pateixi un alt grau de deficiència. Això més o manco era el que em contava una mare, que no veu grans progressos en el seu fill, degut a que de petit va patir una meningitis que el deixà com si tengués uns dos anys, ara en té 20. Malgrat tot, no ha perdut l'esperança, ja que metges i psicòlegs li deien que amb el canvi d'edat no se sabia com reaccionaria el fill, que podia ser un canvi positiu, canvi que no arribà. No obstant ella el segueix acompanyant cada dia a una escola especial.

Per altre part hi ha nins entre 11 i

Mre Antònia Sabater amb la seva padrina darrera, Conxa Riutord i a l'esquerra el seu padrí, Pere Amer i sa mare.

13 anys, que estan en un bon procés d'integració i que quan sien adults es podran valer per ells mateixos. Ens trobam amb una al.lota de 12 anys que ajuda a l'economia familiar fent parells de sabates, i això després d'anar a escola cada dia.

Quan els hi deman com funcionen els centres, contesten que n'hi ha de diferents tipus, n'hi ha que eduquen exclusivament a nins deficients, i

també hi ha escoles normals on dins les seves aules amb un màxim de 25 nins, n'hi ha dos amb problemes: centres que solen tenir professors d'integració assessorats per equips psicopedagògics.

Em conten que no solen rebre ajudes de part de ningú, de tota manera quan hi ha inclús problemes econòmics s'agraeix una ajuda d'animar.

APRENEU **KARATE**

CLUB CA'N BRAHÓ

A l' Edifici Municipal
Dilluns i Divendres
de les 18 a les 19 h.
1.000 Ptes. mensuals

Joan i Maria

PERRUQUERS

Antoni Gelabert, 18 - Tel. 62 06 81

MAGATZEM DE MATERIAL
DE CONSTRUCCIÓ

JOAQUIN ESTESO

CARRER DE L'ESGLÉSIA

**BAR
SANTA
MARIA**

**CARRER
LLARG**

**SERVEI DE
BARBACOA**

**CONILL TORRAT
VARIATS
«PERROS»
HAMBURGUESES**

El que no s'expliquen entre ells i crec que molta d'altre gent, és com encara hi pot haver famílies que tinguin els seus fills abandonats, sense donar-los una oportunitat, cosa encara freqüent a aquest poble. Llavors hi ha gent que no assumeix les deficiències del seu fill, i el té per completament normal, que fan la seva escola pel carrer. En aquests casos en que per diferents circumstàncies els familiars passen dels fills, caldria disposar d'un servei psicològic i social que actués en aquests casos.

Els familiars coincideixen en manifestar que és difícil trobar un centre, i que s'han de desplaçar sempre a Palma o Inca.

Encara que hi hagi Centres Especials subvencionats, la majoria comporten pagar unes quotes perquè el centre pugui funcionar, s'extranyen de que si l'escola és gratuïta fins als 14 anys, no ho sigui per nins que precisen una major atenció.

Podem parlar dels problemes d'un centre com és el Joan XXIII d'Inca, on hi van quatre al.lots santamariers, que per la seva difícil situació econòmica precisa d'un pla d'ajudes d'emergència, ja que si no els aconsegueix haurà de tancar. Aquest Col·legi sol·licita a tots els Ajuntaments de la Comarca un ajut, Santa Maria malgrat no ser de la comarca també es demana l'ajut degut als 4 al.lots que hi assisteixen.

Sembla que la Conselleria de Cultura, Educació i Esports se farà càrrec de la principal part de l'ajut, mentres que els ajuntaments donaran un ajut segons el pressupost municipal i el número d'habitants. Entre les famílies que ens han acompanyat hi ha una nina de 7 anys, s'ha entusiasmat quan m'ha vist escriure, em demana el bolígraf, li deix, al cap d'uns instants em regala un dibuix.

MAC

IGUALS I DIFERENTS

Tota persona és diferent, no hi ha dues persones en el món iguals. Però totes les persones ens assemblam en multitud d'aspectes comuns, i alhora cada persona és diferent de les altres en moltes coses. Així, cada un de nosaltres és igual a la resta de persones i és diferent, precisament perquè som diferents, parlem que cada u de nosaltres té un caràcter o personalitat propi.

Però, hi ha persones que a més de les diferències personals, tenen unes diferències per mancances, en el sentit que aquestes mancances els impedeixen -en major o menor grau- fer totes les coses que la majoria de gent -en estat de salut- pot fer. Són mancances per exemple: mancar una cama o braç, desplaçar-se en cadira de rodes, no veurer-hi, no poder parlar, parlar amb dificultat, tenir menor capacitat per entendre i conèixer, etc. Sens dubte mancances que dificulten la lliure autonomia d'aquestes persones, però mai la impedeixen totalment. Habitualment la societat en parlar d'elles diu que són minusvàlides -ja sia de tipus físic, motriu, sensorial o psíquic- en el sentit de tenir menor capacitat que una persona normal en estat de salut.

Per tant, els minusvàlids són diferents dels demés per les seves mancances, però no oblidem que també són iguals, sobretot són persones iguals que nosaltres, pensem, actuen i senten igual.

Evidentment per això, cal que estiguin en societat igual que els demés, i no mantenir-los arraconats dins les cases com encara hi ha casos que ho fan, agreujant encara més les seves deficiències. És precis que des de petits sien estimulats i educats adequadament, sempre que sia possible en el seu entorn, en el seu poble, a l'escola d'on viu; tot perquè aquesta persona estigui integrada amb els demés iguals/diferents. Sols en casos de minusvalia molt greu sembla indicat que la persona sia educada en centres especials allunyats de l'entorn diari i habitual. És important començar des de que l'infant és petit, ja que quan més prest es tracti, més s'afiança un futur més igualitari amb les altres persones.

Un altre tema sobre la minusvalia és l'actitud de la majoria de gent, generalment de llàstima, de «morbo», de mirar de reüll, de dir «pobret» i alhora fer-se enfora, no tractar-lo com una persona més malgrat les seves diferències. Tots hem d'aprendre i canviar ferm.

La persona minusvàlida és una persona més entre tots, amb les seves peculiars diferències -pensem que tots tenim diferències- però que en la mesura de les seves potencialitats ha de dur una vida el més semblant i autònoma possible.

B.C.

PERRUQUERIA D'HOMES

CA'N MOREI

Paborde Jaume, 13

CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"

JOAN FORTEZA CAMPINS

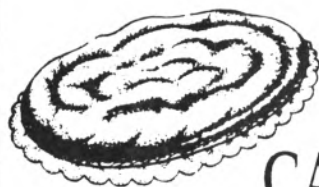

Instal·lacions elèctriques
xarxes de baixa tensió
bombes submergides

Carrer Bartomeu Pasqual, 4 A - Tel. 62 09 39

FORN - PASTISSERIA

BOVER

CA'N BLANCO

Carrer Llarg, 58
Tel. 62 00 52

ACADEMIA
D'IDIOMES
WHEELER'S
62 10 91

NOUS CURSOS PER ABRIL

3 GRUPS NOUS D'ADULTS
2 GRUPS NOUS DE JOVES

C/. Bernat de Santa Eugènia, 118 - B. Santa Maria

ENTRE FOGONS

PANADES I RUBIOLS

Per Pasqua panades i rubiols, si les voleu provar de fer com na Maria «Sineu» aquí vos ho explicam.

RUBIOLS

Ingredients:

- Pasta: 200 gr. de sucre.
200 gr. de saim.
2 vermells d'ou.
1 taceta d'oli.
1 taceta de suc de taronja.
1 copeta d'anís.
Un poquet de llimona rallada.
Farina.
- Farcit: brossat.
cabell d'angel.
confitura.
flam.

A dins un ribell fonem sa sucre amb es dos vermells d'ous i es suc de taronja. Després hi afegim els altres ingredients i lo darrer la farina que es begui. Heu pastam be i ja podem fer els rubiols omplits de lo que mes ens agradi.

Aquesta mateixa pasta s'emplea també, per fer crespells.

PANADES

- Pasta: 200 gr. de saim.
200 c.c. d'oli.
200 c.c. d'aigua.
2 vermells d'ou.
1 taceta de suc de taronja.
Farina.
- Farcit: Carn de xot.
Magre de porc.
Xuia.
Sobrassada.

Per fer la pasta mesclarem el saim, s'oli, s'aigua, i els vermells d'ou i el suc de taronja, després hi afegirem la farina que prengui i pastarem.

El farcit el farem tallant sa carn a trocets i trempar-la amb sal i pebre bo. Omplirem ses panades amb la carn i a cada una hi posarem una tallada de xuia i una de sobrassada.

DE 9 A 5

De 9 a 5 és la capçalera d'una nova secció d'entrevistes dedicades als al.lots i al.lotes que estudien EGB. Una secció que duran ells mateixos, entrevistant-se uns als altres. D'aquesta manera que decidirem començar per Josep Solé que entrevista a Sebastià Bibiloni. Són els petits periodistes.

-Quants d'anys tens?

-11.

-Què noms?

-Sebastià Bibiloni Borràs.

-Quin curs fas?

-5è d'EGB.

-Practiques qualche esport?

-Futbol.

-Ets afeccionat a qualche cosa?

-Al bàsquet.

-Perquè t'agrada el futbol?

-Per que de petit ja ho feia.

-Mires el diari?

-A vegades.

-Llegeixes llibres?

-Sí.

-Tu que trobes des «robos» de

bicicletes que quan ve l'estiu fan?

-Que està molt mal fet perquè hi ha nins que es queden sense bicicleta, i en lloc de robar que s'en comprin una.

-De quin equip de fútbol ets seguidor?

-Del Barça!

-T'agrada anar a escola?

-Sí i no.

-Quines assignatures t'agraden més?

-Naturals i Socials.

-Treus bones notes?

-Mitjanceres.

-Perquè vas amb el Barça?

-Per que és l'equip més bó d'Es-

pa-

nya.

-Tens al.lota?

-No!

-T'agrada estar amb la teva família?

-Sí.

Josep Solé

**Val per
una
ampliació**

tamany

ESTUDI FOTOGRAFIC

Llucena Frontera

REPORTATGES FOTOGRAFICS

Plaça Hostals, 44

Telèfon 14 00 52

SANTA MARIA DEL CAMÍ

**OFERTA ESPECIAL
PER A NINS I NINES:**

*RETALLAU AQUEST ANUNCI
I EL DUIS AL NOSTRE
ESTUDI FOTOGRAFIC
I VOS REGALAREM
UNA AMPLIACIÓ
DEL TAMANY 13 x 18*

FUTBOL

AMATEUR

Continua la bona marxa del C.E. Santa Maria en la categoria de tercera regional. En aquests moments i després de guanyar amb contundència davant l'alcaldia, el qual varen guanyar per un contundent cinc a zero, la diferència amb el tercer classificat, el Badia de Cala Millor, ja és de set punts. Si contem que sols queden per jugar sis partits de lliga, el que fa un total de dotze punts, i que al nostre equip ha de jugar tres partits a casa davant equips que normalment no han de posar massa dificultats, podem dir que el Santa Maria i després de tres anys de intentar-ho, jugarà la promoció per pujar de categoria.

Després d'una baixada en el joc de l'equip les darreres jornades, ja al camp de Llubí es va notar una millora en el seu joc, demostrant el proper diumenge davant l'Alcúdia que la recuperació era total i que l'espectacle va tornar al Camp Municipal d'Esports, amb un futbol de molt alt nivell, gols, el que va fer que el públic sortís d'allò més content.

Una data a tenir en compte en aquest equip, és que el seu porter és el menys golejat de totes les categories, data que ja diu molt en favor d'aquest equip.

Esperem que la bona marxa continui i que es pugui jugar la liguilla de promoció com fins ara ho estan fent, ja que d'esser així quasi es pot assegurar que l'ascens no es pot escapar.

FEMENÍ

Sembla esser que les dues jornades de descans que

ha tengut el Santa Maria Atc. de futbol temení a la 1ª divisió Nacional de futbol els hi ha vingut molt bé per recuperar forces, ja que el darrer partit jugat a casa va acabar amb un contundent sis a zero a favor de l'equip Santamarier. Pel joc desplegat per les seves jugadores, sobren comentaris veient el resultat. De totes maneres segueixen a la coa de la classificació amb tres punts, si bé no és cap sorpresa ja que l'equip és el primer any que està a la categoria i encara no ha agafat la roda de l'alta competició. En cas de què la propera temporada l'equip es pogués mantindre a la categoria, les coses canviarien considerablement, ja que les jugadores han demostrat que tenen un nivell similar al dels altres equips.

NOVA IL·LUMINACIÓ

Sembla esser que aquesta vegada va en serio i que ben aviat tendrem il·luminació nova al camp de futbol de Santa Maria. Sis torres de setze metres d'alçada de quatre llums cada una, estan sent instal·lades a la voreta del camp. Després de molts anys amb la vella il·luminació els nostres equips podran entrenar així com cal i si cal fer qualche partit el vespre, ja que la nova instal·lació assegura una forta il·luminació que farà que desapareixin els greus problemes que fins ara hi havia. Segons fonts solvents, a final del present mes es possible que es pugui inaugurar. La nova instal·lació està subvencionada per l'Ajuntament de Santa Maria.

Enhorabona a l'Ajuntament per la gestió realitzada, ja que era ben hora que es canviassin les velles torres i enhorabona al Club i a tots els seus esportistes, ja que ben aviat podran gaudir d'entrenar i jugar a futbol molt millor.

BOUTIQUE

NOVA GENT

SANTA MARIA

VINE A ADMIRAR
ELS DARRERS
MODELS DE LA
MODA DE
PRIMAVERA

*La primavera arriba a
Nova Gent*

DISSABTES HORABAIXA, OBERT

Bernat de Santa Eugènia, 87 - Tel. 62 01 33

RÀDIO-LOCALITZACIÓ

2ª PROVA «ONES ILLENQUES»

Organitzat pel grup de ràdio-localització de Santa Maria, dissabte dia 11 de març va tenir lloc al nostre poble el segon concurs de ràdio-localització «Ones Il·lenques», que els ràdio-aficionats anomenen «caça de la raboa». Aquesta és una prova poc coneguda per la majoria del públic, per la qual cosa explicarem una mica en què consisteix, ja que la gent que no està en contacte amb el món de la ràdio-afecció no ho sol conèixer.

Aquest esport (si activitats com l'automobilisme o el motociclisme són considerats esports, per què no fer el mateix amb la ràdio-localització?) consisteix en què el grup local organitzador, en aquest cas els santamariers, amaguen una ràdio dins un punt qualsevol del terme municipal, que va emetent senyals; i els participants de la prova l'han de trobar, ajudats d'un mapa i dels seus aparell de ràdio instal·lats dins els cotxes, intentant averiguar d'on venen els senyals que emet la «raboa», o sia la ràdio amagada.

A partir de les tres de l'horabaixa, cotxes carregats de ràdio-aficionats de tota Mallorca començaren a compareixer a la plaça de la sinya, davant Obac, on els organitzadors havien muntat el seu «quater general» i punt de trobada. En total varen esser denou cotxes santamariers

que participaren en l'organització, això sí, sense concursar. Entre tots varen ser setanta-un les persones que participaren. La raboa estava amagada per dalt de Son Crespí de Passatemps. Allà en Martí Comes i en Llorenç Melis estaren tot l'horabaixa vigilant i controlant qui primer trobava la ràdio amagada, i per cert molt ben amagada, ja fins al cap de més d'una hora i mitja no la va trobar ningú. I això que és condició indispensable que estigui a un lloc accessible pel cotxe, sense barreres ni altres obstacles que impedeixin el pas.

Mentrestant a l'Obac en Toni Crespí, en Llorenç Canyelles, en Miquel Cabot, en Toni Gamundí i la resta dels organitzadors, vetlaven pel bon transcurs de la prova, i preparaven els diplomes que després varen entregar a tots els participants, envoltats de veinats i curiosos atrets pel rebumbori de gent, cotxes i antenes, esperant tenir notícies del resultat del concurs. Les notícies no es varen tenir fins al final, ja que quan un cotxe participant arribava al seu objectiu, el feien quedar al mateix lloc per a què no pogués avisar cap altre participant. D'aquesta manera, a les sis de l'horabaixa, hora en què es va donar per acabada la prova, catorze dels denou cotxes havien aconseguit arribar a l'objectiu, després de passar peripècies arreu del terme municipal, cerca qui cerca. Els de la part de Migjorn varen demostrar la seva supremacia: el primer classificat va ser un jove de Randa, el segon de Campos, i el tercer de Llucmajor.

I després del concurs, la festa: tots els participants es varen reunir davant Obac per després anar al Comerç a sopar plegats. Allà, havent sopat, i comptant amb la presència del Batle de Santa Maria, es va procedir a l'entrega de trofeus i diplomes, entre mambelletes, bulla i rialles. I no vos pensassiu que tot era gent jove, ni de molt: n'hi havia de tota edat, homes i dones. I tots s'ho degueren passar molt bé, perquè qui més qui manco feia cara de satisfacció. Tot va anar bé, i no és gens estrany, perquè hi va haver bona organització.

Mateu Vich

passatemps
articles per a esports

futbol, bàsquet,
tenis, pesca...

Marqués de Fuensanta, 35
07320 SANTA MARIA (Mallorca)

Viver HORTUS

La major exposició de Mallorca
de plantes ornamentals

Cami de Coanegra s/n. - Tel. 62 02 79

cafeteria - bar Comerç

local climatitzat
gelats - refrescs - tapes
un local ample i confortable per a tots

Plaça dels Hostals, 27 - 29 - Tel. 62 00 29

EDITORIAL DE LA PREMSA FORANA (*)

CABRERA LLIURE

Fa ja uns anys diversos grups i organitzacions de caire ecologista varen dur a terme una campanya de sensibilització de l'opinió pública i, al mateix temps, una batalla legal a fins i afectes d'aconseguir que Sa Dragonera no fos urbanitzada. La incomprensió i el desinterès de l'Administració i el desinterès general versús la defensa del nostre patrimoni mediambiental foren vençuts per la tenacitat dels qui tenien la raó del seu costat. La raó legal se'ls donaria també amb el temps. Avui, patrimoni del Consell Insular de Mallorca, o, la mateixa cosa, patrimoni de tots els mallorquins, Sa Dragonera resta per a sempre lliure de la possibilitat de ser alterada i destruïda per l'ambició i en profit d'uns pocs.

A l'altre extrem de l'illa, un petit arxipèlag, Cabrera, està en aquests moments pendent d'importants decisions polítiques que hauran de determinar el seu futur; unes decisions que no pareixen fàcils donat que s'estan debatent distints graus de protecció i no es pot tenir encara la certesa que les decisions que es prendran resultin les més adequades i convenients. Encara que la història de Cabrera és molt diferent a la de Sa Dragonera.

Afectada per a fins militars l'illa ha romàs vigilada i protegida per un petit destacament que, és ben cert, no ha alterat substancialment el medi ambient. Per contra ha hagut de suportar unes maniobres militars que fa temps són fortament rebutjades. Així i tot no ha planejat sobre l'illa el fantasma de la urbanització i resta pràcticament intacta essent l'últim reducte d'aquesta natura que ens queda.

Com s'ha de fer per protegir Cabrera en el futur? Aquest n'és el gran debat. El Govern de Madrid pretén que Cabrera quedi en mans de l'Exèrcit, continuant amb unes maniobres militars encara que renunciant a l'ús del

foc real. En aquest sentit està arrossegant a un ximple PSOE, en contra d'anteriors posicionaments i a un feble Govern Autònom que, a canvi de no se sap molt bé quina casta de contrapartides, pareix disposat a donar el seu plàcet als desitjos d'un distant i poc sensible poder central. Al marge d'aquestes intencions hi ha una Proposició de Llei Orgànica, el Congrés dels Diputats, aprovada per unanimitat per Parlament de Balears que pretén que Cabrera sigui en el futur Parc Nacional Marítime-Terrestre i Reserva Integral, el més alt grau de protecció que es pot aconseguir per un àrea natural sota control i administració de l'Estat. Però aquest assumpte fins i tot abans de ser debatut pareix que no arribarà a bon terme. Restaria encara una tercera possibilitat com és declarar Cabrera Parc Nacional per la Comunitat Autònoma, encara que no pareix que s'empri aquesta via legislativa.

El Parlament de Balears és sobirà i competent per a pendre decisions que afecten la integritat del seu territori i el Parlament espanyol hauria de respectar-les escrupolosament. Seria de desitjar per tant, ara que encara som a temps d'evitar un atropell a la sobirania popular de les illes, que l'acció política dels partits amb representació parlamentària a Balears i a Madrid foren conseqüents amb els seus propis actes i del Parlament de l'Estat emanara la desitjable declaració de Parc Nacional per a Cabrera. Altres decisions foren un frau i a la vegada un desbarat imperdonable.

Cabrera, com abans la Dragonera, s'ha de veure lliure per a sempre de la degradació i la destrucció.

*Aprobat per unanimitat a l'Assemblea realitzada a Marratxí el diumenge 5 de març.